

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені Г. С. СКОВОРОДИ
Факультет іноземної філології

СУЧАСНІ ФІЛОЛОГІЧНІ І МЕТОДИЧНІ СТУДІЇ: ПРОБЛЕМАТИКА І ПЕРСПЕКТИВИ

Матеріали

II Міжнародної науково-практичної
конференції для науковців, викладачів,
учителів, здобувачів вищої освіти

20 квітня 2023 року

<i>Яріз Надія</i>	
Використання інноваційних технологій у викладанні іноземних мов в умовах дистанційної освіти.....	156
СЕКЦІЯ 4. СУЧАСНІ ПЕРЕКЛАДОЗНАВЧІ СТУДІЇ.....	158
<i>Гайдамака Світлана</i>	
Особливості перекладу німецьких композитів українською мовою.....	158
<i>Гончар Олена</i>	
Linguistic Challenges in Translating War-themed Poetry.....	160
<i>Давидченко Інна</i>	
Актуальні питання перекладу художнього тексту як засобу формування лінгвокультурологічної компетентності здобувачів вищої освіти.....	162
<i>Кальниченко Наталія, Кальниченко Олександр</i>	
Російсько-український художній переклад у 1920-х – 1950-х роках.....	165
<i>Лактіна Юлія</i>	
Лексико-семантичне поле «методика навчання» в англійській та українській мовах та проблема перекладацької відповідності.....	167
<i>Місеньова Вікторія</i>	
Особливості інтерпретації іншомовного тексту соціокультурної сфери спілкування в аспекті перекладу.....	170
<i>Шухова Оксана</i>	
Український порядок слів та категорія означеності / неозначеності іменника і стану дієслова (на матеріалі простих двоскладних речень).....	172
ІНФОРМАЦІЯ ПРО АВТОРІВ.....	175

бесіда тощо. Під час заняття студенти мають можливість задавати питання викладачеві безпосередньо. Запропонована методика віртуального середовища дозволяє забезпечити якісне засвоєння програмного матеріалу в умовах будь-яких форс-мажорних обставин.

З огляду на все зазначене вище, на прикладі аналізу можливостей Zoom, можемо підкреслити такі беззаперечні переваги використання інноваційних освітніх технологій у викладанні іноземної мови, як:

- можливість охопити всіх студентів групи, не зважаючи на їх віддаленість від навчального закладу;
- можливість організації диференційованого й індивідуального навчання для всіх студентів (у тому числі для студентів з обмеженими можливостями здоров'я);
- інтерактивність спілкування;
- мобільність;
- універсальність;
- можливість, при потребі, багаторазового перегляду занять і вебінарів;
- наочність;
- дистанційна участь в олімпіадах, конкурсах, конференціях тощо.

Реформування сучасної вітчизняної освіти вимагає від викладача своєчасного та адекватного реагування на всі виклики сучасності. Він повинен відповідати всім її вимогам у сенсі підвищення професійної компетенції, осмислення значення реформ педагогічної діяльності. Від здатності педагога відповідати цим вимогам, на наше глибоке переконання, залежить успішне реформування національної системи освіти.

СУЧАСНІ ПЕРЕКЛАДОЗНАВЧІ СТУДІЇ

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ НІМЕЦЬКИХ КОМПОЗИТИВ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ

Світлана ГАЙДАМАКА

Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди,
Україна

Будь-яка мова світу постійно розвивається і взаємодіє з іншими мовами, з'являються нові слова, запозичення. Німецька мова – одна з найпоширеніших мов світу, тому багато людей з інших країн потребують переклад з цієї мови. Важливість перекладу полягає в тому, що він зберігає інформацію і передає її іншим людям, які не розуміють мови оригіналу, переклад вимагає глибоких знань не тільки мов, але й культурного аспекту та традицій.

Актуальність цієї теми дослідження полягає в необхідності перекладу з німецької мови на українську через зростання міжнародних зв'язків між Україною та Німеччиною в різних сферах. Цією темою займалися такі науковці, як О. Гавриленко, І. Максименко, О. Іванюта, Н. Гура, В. Карпюк.

Об'єктом дослідження є німецькі композити та особливості їх творення і перекладу.

Мета цієї роботи полягає в дослідженні особливостей перекладу німецьких композитів українською мовою.

Німецькі композити унікальні і характерні для німецької мови. Це словосполучення, що містять у своєму складі дві або більше лексичні морфеми. Композити складаються з кількох слів, які об'єднуються в одне слово і набувають нового значення. Вони містять складні та особливі поняття, які важко виразити одним словом (Карпюк, 2010, сс. 427-431). Під час перекладу необхідно розуміти структуру слова та його складові, щоб розуміти значення. Наприклад, *die Krankenschwester*, цей складний іменник складається з двох слів *krank* – *хворий* і *Schwester* – *сестра*.

Порядок слів у німецьких композитах є важливим, оскільки визначає значення слова. Наприклад, *Kirschenkuchen* – *вишневий пиріг* і *Kuchenteller* – *тарілка для пирога* (Гармаш, 2019, сс. 43-49)

Використання еквівалентів в українській мові. У деяких випадках перекласти складний іменник буває складно або неможливо. У таких випадках можна використати подібний термін українською мовою, який зберігає значення та структуру оригінального слова. Прикладом може бути слово *Butterbrot*. В українській мові немає прямого перекладу цього слова. Натомість це можна перекласти *бутерброд з маслом*, не поєднуючи в одне слово, як це робиться в німецькій мові (Лепухова, 2020, сс. 93-99).

Незбалансованість словникового запасу. Деякі компоненти німецьких словосполучень можуть мати специфічні значення або вживатися не так, як їхні українські еквіваленти, що може викликати труднощі під час перекладу. Прикладом труднощів перекладу через дисбаланс лексики є німецьке слово *Zahnarzt*. Слово складається з компонентів *Zahn* і *Arzt*, що приблизно відповідає *зубний лікар*. В українській мові однак немає прямого еквівалента цьому словосполученню, оскільки українські слова *зуб* і *лікар* вживаються окремо. Однак *зубний лікар* не має тотожного значення зі словом *стоматолог*, оскільки використовується і для позначення стоматологів конкретних спеціалізацій.

Різні культурні контексти. Деякі композити можуть мати культурне забарвлення або конотації, які важко перекласти іншою мовою. *Gemütlichkeit* складається з компонентів *Gemüt* (*почуття, настрої*) та *-lichkeit* (афікс, вжитий для утворення абстрактних іменників) і часто використовується для опису затишної, розслабленої та приємної атмосфери. В українській мові є схоже слово *затишок*. Однак воно не має такого ж відтінку, як *Gemütlichkeit* в німецькій мові, оскільки передає більше відчуття безпеки та захищеності і менше асоціюється з розслабленням та комфортом. Тому важко повністю перекласти поняття *Gemütlichkeit* іншою мовою, оскільки воно тісно пов'язане з культурою та способом життя німецького народу.

Проаналізувавши особливості перекладу німецьких композитів можна зробити висновки, що для успішного перекладу українською мовою, потрібно розуміти значення та контекст вживання композитів. Також важлива

кваліфікація та досвід перекладача, оскільки перекладач повинен знайти точний еквівалент в українській мові. Точний і доречний переклад допоможе уникнути непорозумінь і плутанини, а також забезпечить чітку та ефективну комунікацію.

Список використаних джерел

- Гармаш, Т.А. (2019). Відтворення німецьких логістичних термінів композитів у перекладі. *Закарпатські філологічні студії: зб. наук. праць* 8, 43-49.
- Карпюк, В.А (2010). Особливості типології словоскладання в контексті неології сучасної німецької мови. *Науковий вісник ВДУ ім. Лесі Українки. Філологічні науки*, 8, 427-431.
- Лепухова, Н.І. (2020). Переклад німецьких аграрних термінів-комполітів українською мовою. *Актуальні питання гуманітарних наук*, 34 (3), 93-99.

LINGUISTIC CHALLENGES IN TRANSLATING WAR-THEMED POETRY

Olena GONCHAR

Jan Dlugosz University in Czestochowa, Poland

In recent years, there has been a growing interest in modern post-Soviet poetry, which highlights social protests against the former Soviet system and ideology that turned individuals into mere cogs in a totalitarian state machine. Many studies have demonstrated that this poetry reflects a significant shift in Ukrainian literature and language use (Makarets, 2017; Malenko, 2016).

The announcement of a special military operation by Russian President V. Putin on 24 February 2022, just before the Russian invasion of Ukraine, has led to a full-scale “undeclared war” against Ukraine, posing a significant threat to international law and order in Europe. The resistance of the Ukrainian people has become a crucial topic for the media worldwide, shaping new military rhetoric as people adapt to the harsh realities of wartime and changing their value systems.

War is an extreme manifestation of political confrontation, which begins with the opposition of antonymous concepts such as “Native-Strange” and “Friend-Enemy”. However, the war in Ukraine is uniquely complex, as both sides speak the same language and share a cultural heritage, making the situation exceptionally difficult and tragic.

Recently, many scholars have analyzed the political and socio-political discourses surrounding the conflict with Russia and examined the changes in the narrative and rhetoric of Ukrainian politicians and media in response to the evolving military situation. However, the war-themed poetry that emerged in response to the Russian invasion of Ukraine has received insufficient attention (Berezovenko, 2021; Machulin, 2022; Pochepcov, 2015; Progovac, 2014).

Since language reflects the world as a whole, the poetic texts of the war years reflect events, assessments, and moods, giving rise to the aesthetically and linguistically newly formed people’s speech of the war era. The translation of such poems poses a unique challenge due to the nuanced cultural and linguistic references that require an in-depth understanding of the Ukrainian language and culture.